

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 13ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 128

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΧΟΡΤΟΘΕΡΤΣ 2001
(ΙΟΥΛΙΟΣ)

Η ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΣΕ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΟΛΚΛΟΡΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Μία πολυσήμαντη εξόρμηση της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΜΝΗΜΕΣ
ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Γράφει ο **Μιγάλης Γερασμίδης**
Συν/χος δάσκαλος

**Αισθάνομαι κάπως αμήχανα
θέλοντας να διατυπώσω
κάποια ασυνήθιστα βιώματα
και αμφιλεγόμενες απόψεις.
Την Κυριακή (22-7-2001) αφη-
σαμε τον οδικό άξονα
Θεσ/νίκης - Αθηνών με προορι-
σμό την όμορφη Καλλιπέυκη.
Ένα μικρό καταπράσινο χωριό
σκαρφαλωμένο στην οροσειρά
του μυθικού Ολύμπου.**

**Δεν είναι ιδιαίτερα γνωστό
γιατί η θέση του και το φαντα-
στικό δάσος το καθιστούν αθέ-
ατο. Ανήκει στον νεοσύστατο
δήμο Γόνων του Νομού
Λαρίσης. Καμία όμως σχέση με
το ζεστό κλίμα ή την πεδινή
εικόνα της θεσσαλικής πόλης.**
Ανηφορίζαμε διασχίζοντας ένα κατα-
πληκτικό τοπίο. Σε κάθε στροφή του δρό-
μου, ανάμεσα από το πυκνό φύλλωμα των
δέντρων, διέκρινες μία απέραντη μαγευ-
τική θάλασσα με λογής - λογής αποχρώ-
σεις. Θέαμα προκλητικό για τον ποιητή,
τον ζωγράφο αλλά και τον απλό επισκέ-

πτη.
Μία πραγματική γοητευτική σειρήνα.
Τέτοιες ώρες ξεχνάς τις εκδηλώσεις και
την αποστολή σου. Ο νους θεριεύει και ό-
θελια ταξιδεύεις νοερά σε περασμένες ε-
ποχές. Ερχονται στο μυαλό μυθικές παρα-
δόσεις και ιστορικές μνήμες μείζονος εθ-
νικής σημασίας. Αυτά τα κάστρα του ελλη-
σμού εκπέμπουν ένα έντονο άρωμα που
θυμίζει πολλά.

Ολόκληρη η χώρα μας, πέρα από τις
τόσες φυσικές ομορφίες, αποτελεί παγκό-
σμιο αρχαιολογικό σταυροδρόμι που φω-
ταγραφίζει τη λάμψη του οικουμενικού
μας πολιτισμού. Είμαστε το μέλλον της Έ-
ριδος από αρχαιολογικών χρόνων.

Εχθροί και "φίλοι", σαν εραστές, έδω-
σαν σκληρές μάχες να κατακτήσουν τον
φυσικό παράδεισο της κάθε Καλλιπέυκης.
Με νύχια και με δόντια, ύστερα από διαδο-
χικές σκοτεινές περιόδους, κρατήσαμε αυ-
τό το απομεινάρει από την Ελλάδα των πέ-
ντε Ηπειρών.

Καθώς στοχάστηκα όλα αυτά και έχο-
ντας κατά νου το εφιαλτικό παρόν της ε-
θνοκτόνου καταπιεστικής παγκοσμιοποιή-
σης εύλογα αναρωτήθηκα: Αυτή η Ελλάδα
με τις προκλητικές ομορφίες θα παραμεί-
νει ελληνική;

Οι πρόεδροι των Συλλόγων Καλλιπέυ-
κης και Ευξεινού Λέσχης, χαϊρετίζοντας
τους παρισταμένους στην κοινή εκδήλωση
εξέφρασαν την αισιοδοξία τους.

Συνέχεια στη σελ. 3

Η αληθι-
νή φιλία και
συνεργασία
μεταξύ των
λαών δεν ε-
πιτυγχάνεται
με διπλωμα-
τικές συμ-
φωνίες.
Προϋποθέ-
τει μια άλ-
λου είδους
ποιοτική
προσέγγιση
ευρύτερης
αποδοχής.
Οι πολιστι-
κές ανταλ-
λαγές βοηθούν
προς την κατεύθυνση αυτή.
Είναι οι πλέον ενδεδειγμένοι πυλώνες επι-
κοινωνίας.

Με την αλληλογνωριμία, την εγκάρδια
φιλοξενία αναπτύσσεται αβίαστα μια πηγαία
σχέση φιλίας. Δεν θα σταθούμε σε παλιές
μαρτυρίες που επαληθεύουν τον ισχυρισμό
μας.

Πρόσφατα (8-7-2001) επέστρεψε από το
δεκαήμερο διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ
της Βουλγαρίας η πολιτιστική μας αποστο-
λή.

Τα βιώματα όλων επιβεβαιώνουν του λό-
γου το αληθές. Σε μια θαυμάσια ατμόσφαι-
ρα συναισθηματικής εξάρσης, δώσαμε και
πήραμε αγάπη, δώσαμε και πήραμε αγνά
στοιχεία πολιτισμών.

Αυτές τις ώρες ξεχνάς τις όποιες διαφο-
ρές και νιώθεις την ανάγκη της αδελφοποιή-
σης όλων των μη προνομιούχων πολιτών κό-

θε χώρας ενάντια στον κοινό εχθρό, ενά-
ντια στην λαίλαπα της παγκοσμιοποίησης.
Αισθάνεται έντονα το βαθύτερο νόημα της
ζωής και άθελια δίνεις τον όρκο μιας ειλικρι-
νούς συμμαχίας με πρώτιστο στόχο την υ-
περάσπιση των αθανάτων αξιών, την υπερά-
σπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μέσα σε μια τέτοια ατμόσφαιρα το θαυ-
μάσιο χορευτικό μας συγκρότημα εισέπρα-
ξε χιλιάδες ιαχές επιδοκμασίας και παρατε-
ταμένα χειροκροτήματα.

Στο VELIKO - TARNОВО, στην έδρα των
εκδηλώσεων, αλλά και σ' όλες τις πόλεις
της ευρύτερης περιοχής όπου εμφανίστηκε
οι εκδηλώσεις του κοινού ήταν πολύ συγκι-
νητικές.

Καταχειροκροτήθηκε η σημαία μας και το
λάβαρα της Ευξεινού Λέσχης που συμβολί-
ζουν την μοναδική ιστορική μας διαδρομή
ανά τους αιώνες.

Συνέχεια στη σελ. 3

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Αινείου ευσέβεια

Οι αρχηγοί των Ελ-
λήνων μετά την άλω-
ση της Τροίας, είπαν
στους Τρώες που
θρηγούσαν: "Τρώες, είμαστε μεν νικητές, σας επιτρέπου-
με όμως να πάρετε ό,τι και αν θέλετε από τα πράγματά
σας. Μη κλαίτε λοιπόν, αλλά πάρετε μαζί σας κάτι από αυ-
τά και φύγετε".

Τότε όλοι μεν οι άλλοι έπαιρναν κάτι από τα πράγματά
τους. Μόνο δε ο Αινείας πήρε και έφερε στους ώμους του
τα οικειώματα των προγονικών θεών, περιφρονώντας όλα
τα άλλα. Οι δε Έλληνες τόσο πολύ συγκινήθηκαν από την
πράξη του αυτή, ώστε επέτρεψαν στον Αινεία να πάρει και
ό, τι άλλο ήθελε.

Τότε ο Αινείας μπήκε στο σπίτι του και αφού πήρε
στους ώμους τον γέροντα πατέρα του - έφυγε από την

τον γέροντα πατέρα του. Κάτι τέτοιο έπραξαν και οι Πό-
ντιοι, όταν τους υποχρέωσαν οι Τούρκοι ν' ακολουθήσουν
τους δρόμους της εξορίας και του ξεριζωμού. Πήραν μαζί
τους - τα οικονομία των σπιτιών τους - μαζί με τα μέλη
των οικογενειών τους.

Πρώτη θέση σ' αυτήν την αναγκαστική έξοδο, από την
προγονική γη, είχαν οι γέροντες κι ανήμποροι γονείς. Ε-
τρεφαν ιδιαίτερο σεβασμό στους γονείς και στους γέρο-
ντες.

Ο Μέγας Βασιλέας αναφέρει, ότι οι πελαργοί θερμαί-
νουν με τα φτερά τους τους γέροντες και γυμνάστους
γονείς τους, τους παρασκευάζουν την τροφή, τους σπρί-

Του Γιάννη Μελετιδίου

ζουν με τις δικές τους φτερούγες στις μετακινήσεις τους
και γενικά ανακουφίζουν τα γηρατειά τους με κάθε τρόπο.
Ετσι και οι Πόντιοι δεν εγκατάλειψαν τους γέροντες κι ο-
νήμπορους γονείς τους μέσα στο χαλάσματα της κατα-
στροφής. Τους πήραν στους ώμους τους! Ποιος μπορού-
σε να διανοηθεί το αντίθετο; Θα ήταν το πιο μεγάλο κρί-
μα!

Δυστυχώς, σήμερα παρατηρούμε συμπεριφορές άκαρ-
δες... Αφήνονται γέροντες κι ανήμποροι γονείς να αβή-
νουν σιγά - σιγά μέσα στο δάκρυ και τον πόνο!

Τα παιδιά ξεχνούν το ιερό χρέος - προς τους γονείς
τους.

Όμως, οι γονείς και σε τούτες τις ώρες της εγκατάλι-
ψης και της ερημιάς - κρατούν, από το παρελθόν, την ο-
γύραση και ζεστή αγάπη για τα παιδιά τους.

Τα βουρκωμένα μάτια τους καρτερούν, καρτερούν...
Μέσα στην ερημιά και στη μόνωσή τους η έξοδος από
τη ζωή έρχεται σαν λύτρωση. Τι κρίμα, Θεέ μου!

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Τη Σαίας το τιλισίμ'

Έναν βράδον 'σ την Ραχιάν τη Βέροιας, η μάνα τη Πολιτίδη τη Τάσιονος έφασεν το κιφάλ'ν ατ'.

- Νέπρε, τα' αγελάδ'ν εμουν εβράδυνεν και κι έρθεν. Δέβα 'ς την Σαίαν τη Γιωρίκα, πέει ατεν ας δεν τη λύκονος το στόμαν καπ' τρώει το χαιβάν. Η Σεία έδενεν τη λύκονος το στόμαν, έλεγαν 'ς στο χωρίον.

- Νέπρε, είπα σε, δέβα 'ς την Σαίαν δεν τη λύκονος το στόμαν, να μη τρώει το χαιβάν ταά. Εξέρτς το τιλισίμ'τη Σαίας δυνατόν έν'.

- Καλόν μάν, θα πάω.

- Αρ δέβα, ντο κωλολεύς;

- Ατώρα.

Αέτς να εσκώθεν ο Τάσιον, επήεν 'ση Γιωρίκα. Ενώκεν 'ς την πόρταν. Εκξέβεν η Σαία.

- Χα, γουρπάντς, ντ' έπαθες;

- Θεία Σαία, είπεν η μάνα μ', ας παρακαλεί σε, δέσον τη λύκονος το στόμαν απόψ'. Τα αγελάδ'ν εμουν εέντον αοίκον ώραν και πουθέν'κι εφάνθεν και φοάται καπ' τρώειατο ο λύκον.

- Καλόν. Δέβα. Θα δένω τη λύκονος το στόμα. Ξάι μη στεναχωρέυκεσαι, γουρπάντς. 'Σ σ' εμόν το τιλισίμ' λύκος γιοκ διάβολος πα κι ταγιανίζ. Είπεν κι ερχίνεσεν το τροπάδ' και τα σολωμονικία ατς.

Ο Τάσιος επήεν 'ς σ' οσπίτι, είπε ατο τη μάναν ατ

κι επήεν 'ς σο καβενείον. Τερεί εκεί κάμποσοι νομάτ', συνέλκα τ, έστρωσαν το τραπέζ'κι η λύρα παιζ' και τραγωδούν. Εκάτσεν κι εκείνος με τα' εκείνους σο μοναπέτ'.

Ους να εμέρωσεν έφασαν, έπαν, ετραγώδεσαν, εχόρεψαν και 'ς σο μέρωμαν απάν εχπάσταν να πάγνε 'ς σ' οσπίτια 'τουν κείνταν κα.

Σ ση Γιωρίκα 'ς ση Τσακλέα κι εκά τερούν δυ νομάτ'στέκ'νε και κούτ' λεγ'νε και θαμάουσαν.

- Ντο εν'παιδιά; Ερώτεσεν ατς.

- Δεν' πα. Απόψε' έφασεν ο λύκον τη Σαίας το γαΐδαρον 'ς ση σκολεί τα' απάν' το μέρος, τσιπ' ση χωρί τον κώλον κεκά. Αοίκον δουλειάν!

- Γικο, τσάνουμ!

- Ναι, λέω σας α!

Ο Τάσιον χαμάν έτρεξεν 'ς την Σαίαν να πάει παιζει ατεν. Εστάθεν αφκά 'ς σα παραθύρι τα και εμ' γελά και εμ' κουζ.

- Ε θεία Σαία, σκου. Εδεσες τη λύκονος το στόμα άμαν εκείνος έφασεν τον γαΐδαρο σ'.

Η Σαία ένοιξεν το παράθυρον κι εβάρκιξεν θυμωμέντσα. Ζατί εκείνε στεναχωρεμέντσα έτον για τον γαΐδαρον ατς. Εξέρεν ντ' έφασεν ατον ο λύκον.

- Να πας χάσαι, σιαπιάκ! Καλά εποίκεν ο λύκον. Χόσ' εκείνος πα θα εζήνεν. Θα έτρωεν εσέν και έφασεν τον γαΐδαρον. Ντο εσύ, ντο γαΐδαρος, Αμον εκείνον κι εσύ. Αρ δέβα αιτέ! Κομενόχρονε.

Δίηγηση: Κώστας Ακριβόπουλος

από Ραχιά Βέροιας

Καταγραφή: Σίμος Λιανίδης

2. Ατά, ατοίν, πότε;

Ο Μήτον του Βαρειόζ, ασού Τσίτα, είχεν ένα διαφορά με τοι Σουμελεκάντους και έναν μέραν αστ' εποίκε νάκλ' τη διαφορά ατ' 'ς τον Πέτρον τη Χατζηπάν, επαράκάλεσεν ατόν να εμπαίν'απάν' και να λύνει σ'.

Καλά, είπεν ο Πέτρον, και αστ' επήγεν και εκ'σεν τη Σουμελεκάντς έρθεν και λέει τον Μήτον: "Εσύ λες αέτς κι αέτς, άμα ατοίν παλ' λέγνε άλλο λογιώ την διαφορά εσουν".

- Πέτρο, Πέτρο, είπεν ατότεσ ο Βαρειόζ' στετά - στετά και θυμωμένος. Κατ'λες με και στέκεισ, ατοίν - ατοίν... όλαν ατά, ατοίν πότε να γίντανε; (Ατά τεμέκ τα χάταλα, τα μωρά, τα τζεχέλκα, πότε να γίντανε τρανοί, γνωστικοί ανθρωπί, εσνάφ;).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. άνθεν = άνωθεν
2. ανάριν = ανώμαλο
3. ανώτερο = ανέτερον
4. αποψιζόν = αποψινό
5. βόρισμα = λύχνισμα
6. βοτάν = γιατρικό
7. βοτρώδ = τσαμπί
8. βούδ = βόδι
9. γαβάχ = καβάκι
10. γαβλ = στοίχημα
11. γαζ = πέτρέλαιο
12. γαήμπ = γέρο

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

1. Ο Θεός αργίζ' άμα κι χαρίζ (ο Θεός αργεί, αλλά δεν κάνει χατήρι).
2. Ο ποπάς πα τα γένιατ' ευλογίζ'
3. Ο Θεός για τα' ολτς μερών (ο Θεός για όλους ξεμερώνει).
4. Ο Θεόν δει το τέρτ δε και το τερμάν (ο Θεός δίνει τα βάσανα, αλλά δίνει και την υπομονή).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΒΕΝΙΖΕΛΟ

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Η γενναία σας απόφαση για την ένταξη του πολιτιστικού μας κέντρου στα περιφερειακά ολυμπιακά έργα φέρνει στη μνήμη μας τα λόγια του Γέρο - Συμεών "Νυν απολύεις τον δούλο σου Δέσποτα". Τόση μεγάλη είναι η ψυχική αγαλίαση που αισθάνεται κάθε μέλος του Σωματείου μας.

Ένα όραμα δύο δεκαετιών επιτέλους γίνεται πραγματικότητα. Το δε γεγονός ότι θα λειτουργήσει και ως λίκνο του ολυμπιακού πνεύματος με την φιλοξενία ενός παγκοσμίου σχετικού Συνεδρίου και εκθέσεως προς τιμήν του Βικέλα, του ανθρώπου που συνέλαβε την ιδέα της αναβίωσης των ολυμπιακών αγώνων, αυτό μας ικανοποιεί βαθύτατα. Περιπτώ να τονίσουμε πόσο σημαντικό είναι για την ευρύτερη περιοχής μας.

Δεν θα σταθούμε στις ατέρμονες διεκδικήσεις κονδυλίων από ευρωπαϊκά προγράμματα για την αποπεράτωση του, οι οποίες απέβησαν σχεδόν άκαρπες.

Τέλος καλό όλα καλά. Οφείλουμε όμως να πούμε κάτι άλλο. Ότι θαυμάζουμε ειλικρινά το προσωπικό σας έργο. Δεν περιορίζεται μόνο στο χώρο του πολιτισμού. Εκτείνεται και αγκαλιάζει θετικά όλα τα καυτά προβλήματα του τόπου. Εχετε ομολογημένες σύγχρονες προοδευτικές αντιλήψεις και δημιουργικές ευαισθησίες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας ομόφωνα, πέραν των ευχαριστιών σας συγχαίρει γι' αυτό που κάνετε. Δηλώνουμε δε κατηγορηματικά ότι θα δικαιοδοτούμε απόλυτα το αμείωτο ενδιαφέρον σας στο συγκεκριμένο θέμα.

Η Ευξείνου Λέσχη με την παρουσία του Υπουργείου Πολιτισμού και τη ζωτική συμμετοχή των αδελφών σωματείων της περιοχής, φιλοδοξεί να καταστήσει το κτιριακό αυτό συγκρότημα κάστρο της παράδοσης κατά της άκριτης ξενομανίας που αποπροσανατολίζει τον ανθό της κοινωνίας μας.

Μια τέτοια σύγχρονη πολιτιστική υποδομή λύνει τα χέρια μας και θωρακίζει τη θέληση να συνεχίσουμε το δύσκολο έργο μας.

Σας ευχαριστούμε και πάλι από καρδιάς, ευχόμενοι συνεχείς επιτυχίες. Ελπίζουμε να σας φανούμε χρήσιμοι στον οικείο νομό της Θεσ/νίκης.

**Με εξαιρετική τιμή
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασιμίδης**

ΛΑΪΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

Μένεν (ψώρα)

Για τη σιχαμερή αυτή πάθηση, που είχε αποκρουστικές εκδηλώσεις, όπως π.χ. μελέας εν (ψωριάρης είναι), εμελίασεν (ψωρίασε), αφ' 'ς στου τον μελέαν (άσε τον τον ψωριασμένο), άμον μελέκρον αιγίδ' (σαν ψωριάριχη κατσικά) και άλλα, θεραπευτικά μέσα είχαν τα ακόλουθα:

Α) Πλύσεις με αλυσίβα από ξύλινη στάχτη, κατά προτίμηση βαλανιδιάς.

Β) Αλοιφή με γαλαζόπετρα ζυμωμένη με λάδι. Άλλοι αντί για λάδι χρησιμοποιούσαν λίπος στην γαλαζόπετρα.

Γ) Μεταλλικό νερό, που ήταν αποτελεσματικότερο.

Μέλε αποκαλούσαν και τα αφροδίσια, για τα οποία εφάρμοζαν τίσια (αποκάπνισμα με δηλητηριώδη κρυσταλλικά, καρπούς, θάμνους, σκυλαντοχόταρον, θειάφι, υδράργυρο και άλλα), κάθε θεραπευτής με ειδικά δικά του μέσα.

Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Λόγια θαυμασμού και αγάπης

"Κάτω στην Αθήνα, η προσφυγιά σέρνεται στους δρόμους, κλαίει μεσ' στα τενεκεδένια σπίτια, στα πλήθινα σπίτια, στριμώχνεται στα σχολεία, στις εκκλησίες, στα άδεια θέατρα, στις απαγκειές γωνιές, στους σκοτεινούς δρόμους.

Οι ξεριζωμένοι παλαίβουν, παλαίβουν να ρίξουν πάλι ρίζες, καινούργιες ρίζες. Μ' ένα ακατάβλητο πείσμα να ζήσουν, να ξαναρχίσουν να ζουν".

**Θ. Πετσαλης - Διομήδης
Συγγραφέας**

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (0331) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

2.000 δρχ.

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΪ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 - ΤΗΛ. (0331) 66.913 - 61.160

FAX (0331) 66.979

Η ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΣΕ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΟΛΚΛΟΡΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Συνέχεια
από
την σελ. 1

Εκατοντάδες Βούλγαροι αλλά και εκπρόσωποι χωρών της Ευρώπης, Ασίας, Αφρικής που συμμετείχαν στο φεστιβάλ φωτογραφήθηκαν δίπλα στα εθνικά μας σύμβολα. Αυτή την ώρα δεν τιμούσαν α-

πλώς την μοναδική Ελληνική αντιπροσωπεία της Ευξείνου Λέσχης αλλά την ίδια την Ελλάδα.

Και ήταν ζωηρό το ενδιαφέρον αρκετών εκπροσώπων χωρών να επισκεφτούν τη Βέροια. Δυστυχώς αφήσαμε ανοιχτό το θέμα και δεν υποσχθήκαμε κάτι τέτοιο ούτε στο φανταστικό συγκρότημα της Αιγύπτου η παρουσία του οποίου θα ήταν για την πόλη μας σημαντικό πολιτιστικό γεγονός. Η στάση μας οφείλεται σε οικονομικούς και μόνο λόγους. Το ότι πήραμε μέρος με τα Ελληνικά χρώματα σε μια υψηλού επιπέδου πολιτιστική διοργάνωση υπό την αιγίδα της CIOF το χρωστάμε αποκλειστικά στην βοήθεια του Διοικητικού Συμβουλίου της Α.Λ.Μ.Μ.Ε και στα Σούπερ Μάρκετ Αρβαντιδίη. Οφείλουμε και δημόσια να τους ευχαριστήσουμε.

Η Πολιτεία δεν εκτιμά το έργο μας. Χρηματοδοτεί με δεκάδες ή και εκατοντάδες εκατομμυρίων εκδηλώσεις ξένης υποκοιλτούρας αντί να στηρίζει την πολιτιστική δραστηριότητα που εκφράζει την ψυχή του Ελληνικού λαού.

Ετσι ενισχύει το απάνθρωπο δράμα της παγκοσμιοποίησης που απειλεί παραδόσεις, πολιτισμούς και λαϊκές κατακτήσεις. Δεν φτάνει να λέμε "Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει". Αν την αφήσουμε θα χάσει το χρώμα της, θα χάσει την ταυτότητά της.

Το ταξίδι μας στη Βουλγαρία ήταν σημαντικό.

Η Ευξείνος Λέσχη δεν εμφανίστηκε απλώς σ' ένα φεστιβάλ περιοχής. Έκανε μια πορεία προς την θάλαξη και απέκτησε πολύτιμες εμπειρίες. Πήγαμε να δώσουμε αλλά αυτά που πήραμε ήταν πολύ περισσότερα και εξόχως σημαντικά. Δεν θα αναφερθούμε στο πρόγραμμα του φεστιβάλ, σεβόμενοι το γνωστό πρόβλημα του τύπου.

Θα υπογραμμίσουμε όμως την πολιτιστική αρχοντιά της Βουλγαρίας. Ένα λαός πολιτιστικά ευαίσθητος κατακλύζει τους χώρους των εκδηλώσεων δίχως την παρότρυνση κανενός. Κρατάει με νύχια και με δόντια τις παραδόσεις, τον πολιτισμό του, παρά τα καυτά προβλήματα που αντιμετωπίζει.

Όσο εμπλέκονται στα πολιτιστικά δρώμενα προσφέρουν με πάθος τις υπηρεσίες τους. Ευγενικοί, πρόθυμοι, ακούραστοι. Τα τεράστια έργα υποδομής σε κάθε τομέα και φυσικά στον τομέα του πολιτισμού λύνουν τα χέρια όσων προσφέρουν στα καινά. Η Βουλγαρία δεν κινδυνεύει να χάσει την ιδιοπροσωπία της όσο εμείς.

Μια Βουλγάρικη αντιπρόεδρος Πανεπιστημίου είπε κάτι πολύ χαρακτηριστικό. "Είναι δύσκολο να φτάσεις σε θέσεις κλειδιά της ιεραρχίας αν δεν έχεις αξιόλογη προσφορά στα πολιτιστικά δρώμενα". Η ίδια είναι πρόεδρος πρωτοβάθμιου συλλόγου.

Στη χώρα μας αυτοί που κρατάνε τα ηνία έχουν, συνήθως, τη νοσοτροπία του συνταξιούχου εν ενεργεία. Σε βλέπουν σαν κόκκινο πανί και προσπαθούν να σε ξεφορτωθούν. Η Ευξείνος Λέσχη με σειρά εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου εντός και εκτός της χώρας έχει αυτό το εύλογο πικρό παράπονο.

Ασκούμε πολιτιστικό έργο μετ' εμποδίων στη χώρα του Παρθενώνα. Δυσκόλη η πρόσβαση στους ελάχιστους χώρους των εκδηλώσεων ή και ανέφικτη όταν το κτίριο λειτουργεί σαν φέουδο μέσα στην Ελληνική επικράτεια. Δεν καταθέτουμε ιωσόσο τα όπλα.

Δεν μας τρομάζει ο καυσίνας του καλοκαιριού. Βρισκόμαστε διαρκώς σε επιφυλακή με τα καλλιτεχνικά μας τμήματα. Πραγματοποιήσαμε και θα πραγματοποιήσουμε σύντομα 15 συνολικά εκδηλώσεις μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα όταν στη χώρα μας τα πάντα υπολειτουργούν λόγω των θερινών διακοπών.

Ελπίζουμε κάποτε η Πολιτεία να στήσει στέρεες γέφυρες επικοινωνίας με τα δραστήρια πολιτιστικά σωματεία που μάχονται για να διατηρήσουν τον ανεκτίμητο οικουμενικό μας πολιτισμό.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάν. Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχ. Γερασμίδης

Μία πολυσήμαντη εξόρμηση της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΜΝΗΜΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Συνέχεια από την σελ. 1

Αισιόδοξο ήταν και το μήνυμα που στείλανε οι νέοι μας με τους λεβέντικους εθνικούς χορούς. Αλλά και το κοινό με τα παρατεταμένα ζωηρά χειροκροτήματα, την εγκάρδια υποδοχή και την αμνηρική φιλοξενία επιβεβαίωσε την πρόβλεψη αυτή.

Το γεγονός ότι νέοι, γέροι, μονάδες με παιδιά στην αγκαλιά παρακολούθησαν μέχρι τα μεσάνυχτα δεκάδες παραδοσιακούς χορούς, αποτελεί ένδειξη υγιούς αντίστασης κατά του αφελληνισμού και της παγκοσμιοποίησης. Αλλά αυτό δεν αρκεί.

Σήμερα το έθνος αντιμετωπίζει τον μεγαλύτερο, ίσως, κίνδυνο όλων των εποχών. Χρόνια τώρα μαστιγώνεται ο ελληνικός πολιτισμός που θωρακίζει τον συνεκτικό μας ιστό. Το ξενόφερτο πολιτιστικό σκουπιδομάνι γοητεύει και αλλοτριώνει τον ανθό της κοινωνίας μας.

Δεχόμαστε μία ύπουλη επίθεση που δεν γίνεται με πραγματικά πυρά για να υπάρξουν θετικές αντιδράσεις. Και αν ήταν το μόνο κακό. Δεν είναι της ώρας να απαριθμήσω τα φαρμακερά βέλη που δέχεται στο κορμί της η ελληνική κοινωνία. Αν δεν αλλάξουμε νοσοτροπία σύντομα θα υποστούμε τις οδυνηρές

συνέπειες.

Η ευθύνη επιμερίζεται στον καθένα μας από τον απλό πολίτη μέχρι τον ανώτατο άρχοντα. Και ο πλέον ανήμπορος συνάνθρωπος, αν το θελήσει, μπορεί να κάνει κάτι για το καλό του τόπου.

Εθνικά χρήσιμος πολίτης δεν λογίζεται εκείνος που φροντίζει μόνο τον εαυτό του του αδιαφορώντας για όλα τα άλλα. Χρήσιμος πολίτης για το έθνος είναι όσοι μετέχουν και προσφέρουν στο κοινό για μια καλύτερη κοινωνία.

Όσοι ανησυχούν για το μέλλον του τόπου και διεκδικούν μαχητικά, σε κάθε Γένοβα, αυτό που δικαιούται ολόκληρη η ανθρωπότητα.

Αυτό πρέπει να είναι το κριτήριο της εθνικοφροσύνης για όλους ανεξαιρέτως τους Έλληνες και όχι η άποια κομματική τοποθέτηση.

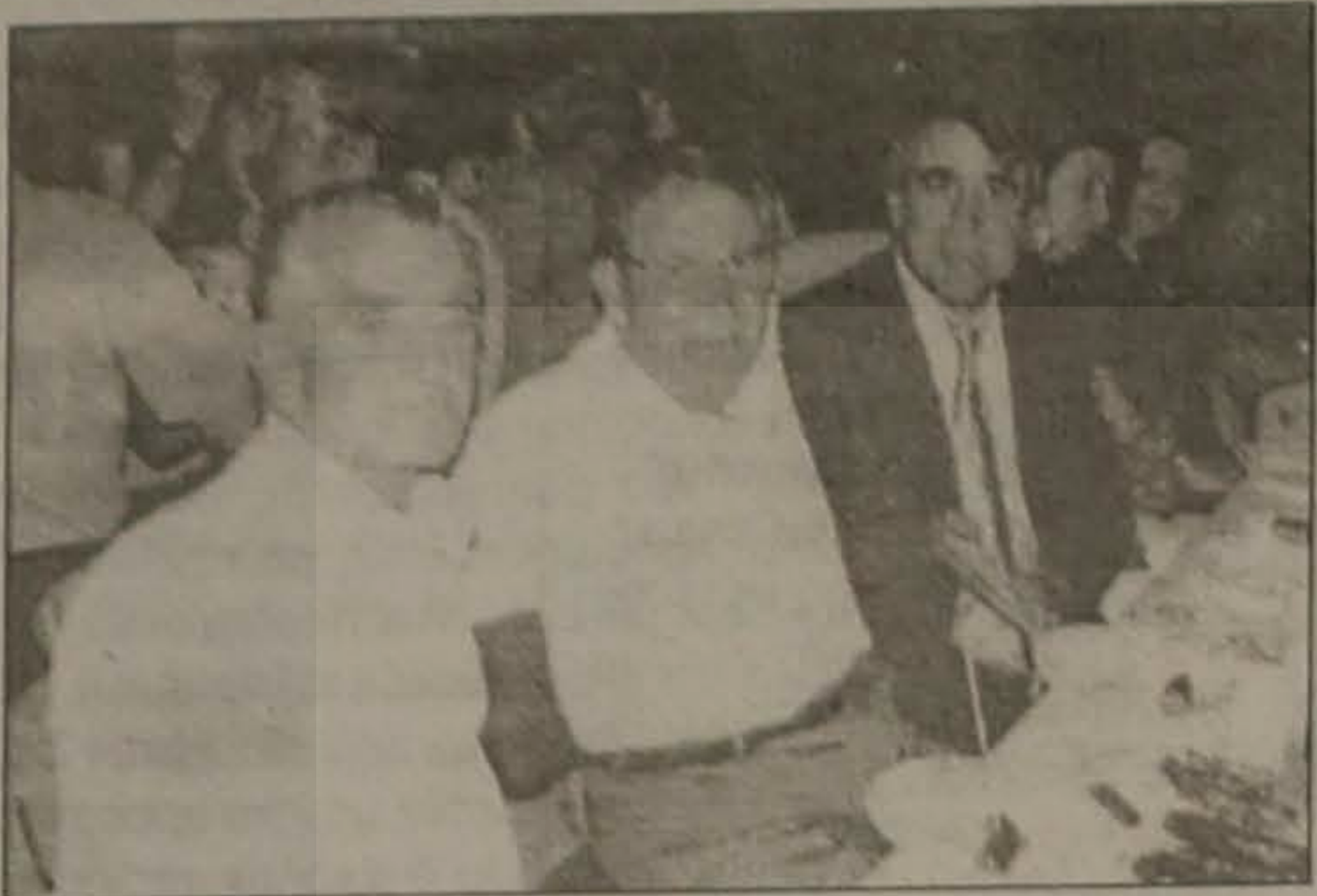
Έχει ακόμα η Ελλάδα στα σπλάχνα της υγιείς δυνάμεις ικανές να ευαισθητοποιήσουν το θαυματουργό δαιμόνιο των Ελλήνων. Ας ελπίσουμε ότι με τη βοήθειά τους και με τη βοήθεια της διεθνούς συγκυρίας θα σταθούμε στα πόδια μας. Ας ελπίσουμε ότι θα ξεναγήσουμε ελληνικούς χορούς στην ομορφη Καλλιπεύκη του Ολύμπου.

Ζευγάρι στον Πόντο

Φωτ. αρχείο Γιάννη Μιχαηλίδου

Ποντιακό ξεφάντωμα στην Ειρηνούπολη από την Εύξεινο Λέσχη Ποντίων

Το κέφι κυριάρχησε σε ακόμα μία πετυχημένη ποντιακή βραδιά που διοργάνωσε πριν λίγες ημέρες η Εύξεινος Λέσχη Ποντίων της Ειρηνούπολης στον κατάμεστο προαύλιο χώρο του Δημαρχείου.

Μετά από μία σύντομη παρουσίαση του μικρού χορευτικού του συλλόγου, οι πραγματικοί πρωταγωνιστές δεν ήταν άλλοι από το κοινό που μέχρι αργά το βράδυ συνέχισε να διασκεδάζει στους ήχους της λύρας.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν εκτός από τον Δήμαρχο Ειρηνούπολης, ο αντινομάρχης κ. Ορ. Σιδηρόπουλος, δημοτικοί σύμβουλοι της Ειρηνούπολης και πλήθος κόσμου που διασκεδάσαν με την λύρα του Θεόδωρου Κοττίδη και τον Δημήτρη Καρασαββίδη.

ΝΕΑ ΛΕΙΒΕΡΑ

Ο μικρός συνοικισμός των Ελλήνων του Πόντου στο Καστρί Καστορείου

Από χρόνια ήθελα να αφιερώσω μία σελίδα ευγνωμοσύνης σε κάτι μακρινούς Έλληνες που ήρθαν -διωγμένοι, ρηγματωμένοι, σκοτωμένοι - κι εγκατεστάθηκαν κοντά μας κι έπιασαν την πλευρά, όπου από τα πολύ παλαιά χρόνια ευλογείται το όνομα του Θεού και το έργο της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η ευγνωμοσύνη μου είναι για τους αδελφούς μας τους Πόντιους της Νέας Λειβεράς, που έκαναν τον τόπο μας δεύτερη πατρίδα τους και μας έδίδαξαν τόσες εμπειρίες και προσπάθειες σαν φίλοι και γείτονές μας.

Τούτοι οι άνθρωποι, που τους έχει σφραγίσει ο πόνος τα πρόσωπά τους, με πορεύονται για τη νέα ζωή τους, με ραγισμένη την καρδιά από τα τόσα βάσανα που πέρασαν με τους Τούρκους, μας βρήκαν αναταραγμένους κι εμείς από τη φτώχεια και τη δυστυχία - ήρθαν όμως πολύ κοντά μας σαν δάσκαλοι που τους τυράνησε η ζωή, με την ελπίδα και την αντοχή της ξακουστής γενιάς τους.

Ήρθαν ο καθένας κρατώντας και από ένα σύνεργο - τεχνημένοι καλοδουλεψιάδες, έμποροι, γεωργοί, άξιοι που κάνουν την πέτρα να μιλάει και χλόισε ο έρημος τόπος και οι λόγγοι φυτεύθηκαν από δένδρα - φιλόθρησκοι, αγαπημένοι, προσδευτικοί, μονιασμένοι στο καλό, με τις αρχές τους τις πατροπαράδοτες και τα ωραία έθιμα της πρώτης μακρινής πατρίδας τους, του Πόντου.

Εμείς οι άρπαγοι ως τότε, που μας τυρανούσε η πολλή πέτρα και ο ίσκιος του βουνού μας βάραινε, δεν ξέραμε τίποτε από τέχνη - ούτε να φτιάξουμε το νοικοκυριό μας με αγελάδες, να κάνουμε φυτώρια, ούτε να ξεριζώσουμε την πολλή πέτρα και να την κάνουμε κήπο ποτιστικό με καρποφόρα δένδρα και λουλούδια, να πιστέψουμε στη δουλειά και στη ζωή μ' όλες τις δυνάμεις μας, καθώς επίστευαν οι λιγώσωμοι τούτοι φερτοί άνθρωποι.

Στον τόπο μας έκαναν θαύματα, δούλεψαν τα χωράφια που τους δόθηκαν, τα μοναστηριακά, ευπρέπισαν τις νέες τους κατοικίες με αγάπη, φύτεψαν και κλήματα, δενδρολίβανα, τριανταφυλλίες, άνοιξαν γραφικούς δρόμους, μαγαζιά, εργαστήρια, σκόρπισαν στα γύρω για δουλειές, αμίλητοι και σοβαροί, πάντοτε καλοπροαίρετοι κι αγαπητοί φίλοι μας και καλοί γείτονες.

Συνδέθηκαν με τη λατρεία του τόπου, έχτισαν μεγαλύτερη εκκλησία, την Αγία Βαρβάρα, επιμελήθηκαν για τη διατήρηση των παλαιών εκκλησιών, έκτισαν σχολείο, φύτεψαν καλλωπιστικά δένδρα, μαζεύτηκαν πάλι σε μία οικογένεια και τραβούν το νέο δρόμο της ζωής τους με πίστη και καρτερικότητα απαραβίαστη. Σ' αυτούς τους ανθρώπους, που κοντά μας μαθήτεψαν απ' τα μικρά μου χρόνια στα ωραία έργα και μούδωσαν να πιάω από το χάλκινο σταμνί τούς ηλπίδα αφιερώνω τα λίγα αυτά λόγια ευγνωμοσύνης.

ΔΗΜ. ΚΑΛΛΙΑΣ

(Από τα "Σπαρτιατικά Νέα" Σπάρτης)

ΣΗΜ. "Αργοναύτης": Ευχαριστούμε θερμά τον αγαπητό μας συνεργάτη κ. Ανδρέα Ελ. Ταταρίδη που έστειλε για αναδημοσίευση στον "Αργοναύτη" το δημοσίευμα αυτό που είναι γραμμένο από ξεχειλισμα αγάπης.

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Επιστολή προς τον Υπουργό Εθνικής Αμυνας κ. Ακη Τσοχατζόπουλο

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας εύχεται σε σας και σ' όλα τα στρατευμένα παιδιά της πατρίδας μας, πριν απ' όλα, υγεία.

Εύχεται ακόμα το φλογερό σας όραμα για την καλύτερη αμυντική θωράκιση της χώρας να γνωρίσει λαμπρή επιτυχία. Παρακολουθούμε από κοντά και θαυμάζουμε ειλικρινά το προσωπικό σας έργο στον νευραλγικό αυτόν τομέα. Το αμείωτο ενδιαφέρον σας δεν περιορίζεται μόνο στο χώρο της Αμυνας. Εκτείνεται και αγκαλιάζει δημιουργικά όλα τα προβλήματα του τόπου. Έχετε ομολογουμένως σύγχρονες και προσδευτικές ιδέες.

Το γεγονός ότι με δική σας αποκλειστικά πρωτοβουλία το Υπουργείο Εθνικής Αμυνας προβάλλει επιτυχώς την ανεκτίμητη πολιτιστική κληρονομιά του Ποντιακού Ελληνισμού μας συγκινεί βαθύτατα. Δώσαμε το βροντερό παρόν με την πολυπρόσωπη ποντιακή μας χορωδία στο Βελλίδειο Συνεδριακό Κέντρο και παράδοσης. Πρέπει να είστε πολύ υπερήφανος για το βιβλίο "Πόντος γη των Τραντέλλενων". Ελπίζουμε και ευχόμαστε το πολυσήμαντο έργο σας να έχει συνέχεια.

Η Εύξεινος Λέσχη που είναι ένα από τα πλέον δραστήρια ποντιακά σωματεία με πάρα πολλές αξιόλογες εκδηλώσεις εντός και εκτός της χώρας το αξιολογεί δεόντως.

Δυστυχώς έχουμε μόνο ένα στη δανειστική μας Βιβλιοθήκη και δεν ικανοποιεί τη ζήτηση των εκατοντάδων μελών αλλά ούτε των στελεχών του συλλόγου μας που ασχολούνται έντονα με την έρευνα στο χώρο της ποντιακής παράδοσης.

Κύριε Υπουργέ, αν δεν έχουν εξαντληθεί, θα θέλαμε άλλα είκοσι βιβλία για την Βιβλιοθήκη μας.

Σας συγχαιρούμε και ευχόμαστε να συνεχίσετε το πολυδιάστατο έργο σας.

Με εξαιρετική τιμή
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασιμίδης

Η ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΟ ΚΩΝ/ΝΟ ΚΑΡΤΑΛΗ

Αξιότιμε Γενικέ,

Περσιτό να τονίσουμε το τι σημαίνει για μας η γενναία απόφαση, με τη συνηγορία και τη δική σας να ενταχθεί το πολιτιστικό μας κέντρο στα περιφερειακά ολυμπιακά έργα. Το γεγονός ότι ο τρόπος λειτουργίας του κτηριακού μας συγκροτήματος θα τιμά τη μνήμη του Βικέλα, μας ικανοποιεί βαθύτατα.

Γνωρίζουμε άλλωστε τι σημαίνει το έργο αυτό για την περιοχή μας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης γνωρίζοντας την προσωπική σας θέση στο συγκεκριμένο θέμα, ομόφωνα σας ευχαριστεί και σας συγχαιρεί για την ευαισθησία σας στον τομέα του ολυμπιακού πνεύματος. Ελπίζουμε μετά από τις τελευταίες ευχάριστες εξελίξεις να σας έχουμε σύντομα κοντά μας και θα χαρούμε πολύ.

Ευχαριστούμε και πάλι από καρδιάς, ευχόμενοι υγεία και κάθε επιτυχία.

Με εξαιρετική τιμή
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασιμίδης

Των Ποντίων Οι Κοινοότητες

Δεκάδες χορευτικοί σύλλογοι απ' όλη την Ευρώπη συγκεντρώθηκαν στο Βούπερταλ, για να γιορτιάσουν την τέχνη και την καταγωγή τους

Ένα ολόκληρο χρόνο προετοιμάζονται για μια βραδιά, για ένα σούπερ χορευτικό γκαλά. Μια ποντιακή πανδαισία πρόσφεραν οι 33 χορευτικοί σύλλογοι απ' όλη την Ευρώπη που μαζεύτηκαν στο Βούπερταλ της Γερμανίας. Στο ετήσιο ποντιακό ραντεβού δεν έλειψε κανείς:

Καθηγητές από πανεπιστήμιο της Γερμανίας, της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης ταξιδεύουν κάθε χρόνο για να δώσουν το παρών στην συνάντηση, για ν' απολαύσουν τα χορευτικά συγκροτήματα, να χορέψουν και οι ίδιοι μέχρι πρωίας. Ο χορός και τα τραγούδια είναι για τους Πόντιους το ισχυρότερο μέσον έκφρασης της καταγωγής και της γλώσσας τους.

Έχουν καταγραφεί πάνω από 66 χοροί, που αγκαλιάζουν ολόκληρο το γεωγραφικό φάσμα του Πόντου, σε βίντεο και CD, με χορευτές πρώτης και δεύτερης γενιάς. Το υλικό πέρασε στα χέρια των συλλόγων του εξωτερικού, που άρχισαν να δουλεύουν με τους χοροδιδασκάλους και να εκπαιδεύουν παιδιά τέταρτης και πέμπτης γενιάς.

Οι περισσότεροι διαδεδομένοι χοροί είναι ο Κότσαρι, ο Κότσαρι Τικ, ο Σέρα, ο Ετερε Τρυγόνα, ο Ενότητα Τικ. Χοροί δεκάδων αποχρώσεων, αφού οι διαφορές ποικίλουν από τη μια περιοχή του Πόντου στην άλλη.

Μόνον ο Τικ διαβέται έντεκα παραλλαγές. Πολύ τηδηχτοί στο Καρς, ήρμαι στην Τραπεζούντα με τα πόδια σχεδόν κερφωμένα στο έδαφος, έντονο τρέμουλο στη Νικόπολη, σαν της "ραπτομηχανής".

Αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στους χορούς υπήρξαν, όπως και στο όργανο. Ο "κεμανές" της Καππαδοκίας προσαρμόστηκε στη μορφή της γνωστής οκτάχορδης ποντιακής λύρας.

Τα παιδιά των ποντίων της Ευρώπης, τρίτης και τέταρτης γενιάς, δεν έχουν αφομοιωθεί στο σύγχρονο τρόπο ζωής των μεγαλουπόλεων. Πρωταρχικό ρόλο παίζει η οικογένεια, που επιμένει στη χρήση της γλώσσας και στη συμμετοχή στους χορευτικούς συλλόγους από πολύ μικρή ηλικία, για να μάθουν ποντιακούς χορούς που μόνον εύκολα δεν είναι. Κι όμως, παιδιά τριών και τεσσάρων χρονών, χορεύουν εκστασιασμένα με πάθος, ακρίβεια και δύναμη. Συναισθημα γραμμένο στο κίτταρό τους, λέει ο χοροδιδάσκαλος Νίκος Ζουρντζίδης με θητεία δέκα χρόνων στο θέατρο της Δίωρας Στράτου.

"Μεταφέρεται στο χρωματιστάματα και μη σας φαίνεται μεταφυσικό. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή οι Πόντιοι ήρθαν στην Ελλάδα μεσούγυμνοι. Επαιζαν, τραγουδούσαν και έρριζαν τον πόνο τους. Κάποιος θα τους θεωρούσε τρελούς. Αυτοί όμως, ξένοι σε ξένο και συχνά αφιλόξενο τόπο, εκτόνωναν τη μοναξιά τους, δεν είχαν ούτε τα μέλημα των νεκρών τους, ούτε σπένια, ούτε χρήματα. Κάτσεκα, φεύγοντας, κατόφεραν μέσα σε παλμιάδα που είχαν φτιάξει για το ταξίδι να χύσουν μερικές λίρες". Όσο για τον ονομαστό παρέρρο, που η ψήμη τοποθετεί τη ρίζα του

στην αρχαιότητα, ο Ν. Ζουρντζίδης λέει ότι η προσέγγιση αγγίζει την υπερβολή.

"Η άποψη έχει επικρατήσει κυρίως από τους λόγιους Ποντίους προς απόδειξη της ελληνικότητας, αλλά είναι περιττό και λάθος. Στον ποντιακό πολεμικό χορό δεν υπάρχει αντιπαλότητα έστω και χορευτική. Οι άνθρωποι τότε χόρευαν σε γιορτές, όχι στον πόλεμο, αν εξαιρέσουμε το χορό της Μπάφρας, που συνδέεται με το αντάρτικο των Ποντίων. Εμείς τον λέμε "σέρα" και είναι από τη φύση του περιέργος. Έχει μια συγγένεια με τις χορευτικές συμπεριφορές των Κούρδων. Αν θυμάστε, μετά τη σύλληψη του Οτσαλάν, όταν οι Κούρδοι αυτοπυρπολούνταν, οι άλλοι διπλά τους χόρευαν. Κάποιος θα στεφτόταν ότι διασκεδάζουν. Ήταν όμως ένα είδος εκτόνωσης". Οι Πόντιοι της Ευρώπης έχουν μια περηφάνεια που μπολιάζουν και στις επόμενες γενιές. Φτάνουν μέχρι και στον προσηλυτισμό: Γερμανός, σύζυγος ποντίας, όχι μόνον έχει βαπτιστεί ορθόδοξος, αλλά μιλά τέλεια ελληνικά, ακόμα και ποντιακά. Όσο για το τρέμουλο, χαρακτηριστικό ιδίωμα πολλών ποντιακών χορών, λένε ότι αποτελεί χορευτική έκφραση της καταπίεσης που έχει υποστεί τόσα χρόνια το γένος των Ποντίων.

"Έχει να κάνει με το βίωμα. Λέμε "είμαι Πόντιος" μ' ένα ύφος σαν οι άλλοι να είναι τίποτα. Αλλά αν δεις την πορεία του λαού στο βάθος του χρόνου, θα καταλάβεις. Είναι λαός σκληροτράχηλος και πανέξυπνος. Η Τραπεζούντα είχε κάποτε πέντε τράπεζες: τρεις Ποντίων, μια ελληνική και μια οθωμανική.

Ένας λαός παρεξηγημένος νομίζω. Βαραίνει πάνω του μια ιστορία αιώνων, δανά που υπέστη από τους Τούρκους αλλά δεν τον εξέτρεψαν από τη ρίζα του.

Υπήρξε γενιά, που μέσα σ' έναν αιώνα έζησε τρεις εξορίες. Ξέρετε τι σημαίνει αυτό; Τρεις φορές να φτιάχνεις τη ζωή σου από την αρχή."

Εφη Μορίνου
"Κυριακάτικη
Ελευθεροτυπία",
24/6/2001

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΑΛΛΑΞΑΝ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ...

Του Ανδρέα Ελ. Ταταριδής

Λέγεται (και δεν είναι εγωίστικό) ότι οι Πρόσφυγες του '22 άλλαξαν τη μορφή του τόπου προς το καλύτερο. Γι' αυτή τη συμβολή του προσφυγικού γενικότερα στοιχεία στην ανάπτυξη της μεγάλης πατρίδας Ελλάδος εγράφησαν τόσα και τόσα στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο. Αλλά τα παρακάτω κείμενα "σμιλούν" γι' αυτήν την τόσο πολύτιμη συμβολή του προσφυγικού στοιχείου που μέγιστο ποσοστό συμμετοχής είχαν - και έχουν - και οι Πόντιοι. Τα εν λόγω κείμενα τα "απέσπασα" από το Αφιερωματικό τ. του "Οικονομικού Ταχυδρόμου" (φ. 992/26-4-1972), του οποίου την επιμέλεια και φροντίδα είχε ο Πόντιος δημοσιογράφος και συγγραφέας Γιώργος Λαμψίδης. Τίτλος του αφιερώματος: "Οι Πρόσφυγες στην Ελλάδα: Πενήντα χρόνια προσφοράς, άλλαξε τον τόπο".

Όμως πρέπει να τονισθεί και τούτο: Πολύ αργότερα (το 1994) ο "Οικονομικός Ταχυδρόμος" θυμήθηκε και πάλι τους πρόσφυγες και δη τους Πόντιους και αφιέρωσε ολόκληρο τεύχος του (το 2027/14-7-1994) γι' αυτούς, με τίτλο: "Οι άγνωστοι Έλληνες του Πόντου" σ' επιμέλεια και φροντίδα του ιστορικού μας κ. Βλάσση Αγτζίδη. Μάλιστα δε ο κ. Β.Α., με την χορηγία της Τραπεζής Παραιώς, μορφοποίησε το αφιέρωμα αυτό σε βιβλίο μεγάλου σχήματος 315 σελίδων!

Αλλά ως αφήσουμε τους φίλους συμπατριώτες ν' απολαύσουν αυτά τα φιλοπροφυγικά και φιλοποντιακά κείμενα!

Επιτυχημένη ποντιακή εκδήλωση στο Μακροχώρι Βέροιας

Μεγάλη επιτυχία είχε η εκδήλωση του Συλλόγου Ποντίων Μακροχωρίου, που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 22 Ιουλίου, ώρα 8.30 μ.μ., στο δημοτικό στάδιο του Δήμου Απ. Παύλου. Στην εκδήλωση, εκτός από τη φιλική συμμετοχή του Κώστα Καραπαναγιωτίδη, συμμετείχαν οι: Αθανασιάδης Λάμπρος (λύρα), Αντωνιάδης Θανάσης (λύρα), Βεροιώτης Θόδωρος (λύρα - τραγούδι), Γεωργιάδης Τάκης (νταούλι), Ελευθεριάδης Σούλης (λύρα - τραγούδι), Θωίδης Δημήτρης (αρμόνιο), Κεμανετσιδής Μπάμπης (λύρα - κλαρίνο), Μαυροκεφαλίδης Άλκης (λύρα), Ραμπίδου μέλη (τραγούδι), Ραμπίδης Ανάστης (νταούλι), Ραμπίδης Χρήστος (λύρα), Σαββίδης Σταύρος (τραγούδι), Σανίδης Γιάννης (λύρα), Σισπανίδης Χρήστος (λύρα - τραγούδι), Συμεωνίδης Τόσος (νταούλι).

Συγχαίρουμε τους αγαπητούς συμπατριώτες μας για την επιτυχημένη εκδήλωσή τους.

Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο

Αθάνατα και ονομαστά μνημεία της χαμένης πατρίδας

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ

Στον καιρό των Κομνηνών

**Του κ. Κωνσταντίνου Χιονίδη
Καθηγητή του Πανεπιστημίου
της Βοστώνης**

Ο αυτοκράτορας Μανουήλ Α' (1238-1263) διοίκησε με επιτυχία για 25 χρόνια την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας. Στο διάστημα αυτό ίδρυσε πολλά δημόσια κτίρια, καθώς επίσης και τον μεγαλοπρεπή ναό και το μοναστήρι της Αγίας Σοφίας. Σε μια πολύ όμορφη τοποθεσία κοντά στην ακρογιαλιά, και 3 χιλιόμετρα δυτικά από το φρούριο των Κομνηνών.

Το μοναστήρι έχει εξαφανισθεί εδώ και μερικούς αιώνες. Αλλά ο ναός παράμεινε μέχρι σήμερα. Τώρα διατηρείται ως μουσείο. Η Αγία Σοφία με τα εξωτερικά στολίδια, τα στολισμένα μαρμάρινα πατώματα, και τις πολύχρωμες τοιχογραφίες, παρουσιάζει ένα από τα πιο ενδιαφέροντα μνημεία της Βυζαντινής αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής που επέζησαν τους

αιώνες.

Ο Ναός της Αγίας Σοφίας κτίστηκε σύμφωνα με το σχέδιο της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης, αλλά σε μικρότερο μέγεθος. Έχει το σχήμα σταυρού, με 22 μ. μήκος, 11,60 μ. πλάτος και 12,70 μ. ύψος. Ιδρύθηκε από τον Κομνηνό Μανουήλ Α' ύστερα από το 1250 και τελείωσε σε 10 χρόνια.

Στο κέντρο του δαπέδου του Ναού υπάρχει ένα εξαιρετικό πλακόστρωτο μωσαϊκό με λογίων - λογίων πολύχρωμες όμορφες πέτρες.

Ο TEXIER επισκέφθηκε την Τραπεζούντα το 1836 και στο βιβλίο του "BYZANTINE ARCHITECTONIKH" Λονδίνο, 1864, λέγει πως "Αυτό το κόσμημα του κέντρου του ναού μπορεί να θεωρηθεί ως το πιο όμορφο δείγμα του Βυζαντινού μαρμαρινού ψηφιδωτού που μας διασώθηκε μέχρι σήμερα".

Στο κέντρο του μωσαϊκού δαπέδου υπήρχε μια ψηφιδωτή διακόσμηση "Αετού συλλαμβάνοντος λαγόν". Σε ανάμνηση της ιστορικής νίκης του αυτοκράτορα Τραπεζούντας Ανδρονίκου Α' του Γ΄ (1222-1235) εναντίον του Σουλτάνου του Ικονίου Μελίκ που πιάστηκε ως αιχμάλωτος. Στα 1860, το περίφημο αυτό μωσαϊκό του αετού πάρθηκε με δραματικές συνθήκες από τον τολμηρό Κρωμαίο πρωτομάστορα Χατζή Μουράτ Βαφειάδη. Αυτός τότε διορίστηκε για να κάνει επισκευές στον ναό. Το μετέφερε κρυφά στον ναό της Παναγίας της ενορίας Μαντζάντων της Κρώμνης. Με την ανταλλαγή των πληθυσμών, το ιστορικό αυτό μωσαϊκό μεταφέρθηκε το 1923 στην Θεσσαλονίκη. Βρίσκεται τώρα στο Μουσείο του Αγίου Γεωργίου (Ροτόντα), Θεσσαλονίκης.

(1222-1235) εναντίον του Σουλτάνου του Ικονίου Μελίκ που πιάστηκε ως αιχμάλωτος.

Στα 1860, το περίφημο αυτό μωσαϊκό του αετού πάρθηκε με δραματικές συνθήκες από τον τολμηρό Κρωμαίο πρωτομάστορα Χατζή Μουράτ Βαφειάδη.

Αυτός τότε διορίστηκε για να κάνει επισκευές στον ναό. Το μετέφερε κρυφά στον ναό της Παναγίας της ενορίας Μαντζάντων της Κρώμνης. Με την ανταλλαγή των πληθυσμών, το ιστορικό αυτό μωσαϊκό μεταφέρθηκε το 1923 στην Θεσσαλονίκη. Βρίσκεται τώρα στο Μουσείο του Αγίου Γεωργίου (Ροτόντα), Θεσσαλονίκης.

«Αετός συλλαμβάνων λαγόν». Το ωραίο αυτό κόσμημα αποτελούσε το κέντρο του μωσαϊκού δαπέδου της Αγίας Σοφίας. Το ιστορικό αυτό ψηφιδωτό βρίσκεται στο Μουσείο του Αγίου Γεωργίου (Ροτόντα) της Θεσσαλονίκης.

Δυτικά του ναού και 24 μέτρα μακριά, βρίσκεται ο πύργος που κτίστηκε το 1427.

Έχει ύψος 40 μέτρα. Πολλοί ενόμισαν πως ήταν το κωδωνοστάσιο της Αγίας Σοφίας.

Αλλά ξέρουμε καλά πως εκείνη την εποχή κώδωνες δεν υπήρχαν μονάχα στον Ναό της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης. Στην Τραπεζούντα χτυπούσαν ξύλινα να σήμαντρα για να σημειώσουν τα σπουδαιότερα σημεία των ακολουθιών και της λειτουργίας.

Όπως φαίνεται από τα ερείπια του μοναστηρίου της Αγίας Σοφίας, ο πύργος ήταν κτίσμα του μοναστηρίου.

Όλο δε το εσωτερικό του πύργου ήταν γεμάτο από εξαιρετικές τοιχογραφίες.

ΚΩΝ. ΧΙΟΝΙΔΗΣ
Καθηγητής

Φιλαρμονικές στον Πόντο

Ορχήστρα de Kerassunde

Η Φιλαρμονική «Ορφείας» Κερασούντας. Έτος 1905.
Φωτ. αρχείο: Γιάννη Μεγαλόπουλου

Η Φιλαρμονική της Τραπεζούντας, με αρχιμουσικό τον Ανδρέα Ξύδα. Έτος 1905.
Φωτ. αρχείο: Γιάννη Μεγαλόπουλου

Γιατί επιμένουμε

Διεκδικούμε τη διεθνή αναγνώριση της ποντιακής γενοκτονίας
Να διδάσκεται στα σχολεία η ιστορία του Πόντου

Του Στεφ. Π. Τανιμανίδη
Προέδρου της Π.Ο.Π.Σ.

Φέτος συμπληρώνονται 82 χρόνια από τη μαύρη εκείνη μέρα, που ο Κεμάλ Μουσταφά πασάς ξεκίνησε οργανωμένα την δεύτερη και πιο σκληρή φάση των εθνικών εκκαθαρίσεων σε βάρος του ελληνισμού του Πόντου.

Η μνήμη της μεγάλης θυσίας εξακολουθεί να παραμένει και σήμερα άσβεστη. Όχι για να καλλιεργήσουμε το μίσος ανάμεσα στους λαούς μας, αφού οι πανανθρώπινες αξίες τις ειρήνης και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας παραμένουν ισχυρές στη συνείδηση και την ψυχή μας.

Αλλά για να πληροφορήσουμε τους σύγχρονους Τούρκους πολίτες, τον πολιτισμένο κόσμο για τη γενοκτονία πολιτική, που οι Τούρκοι πασάδες εφαρμόσαν από το 1916-1923 σε βάρος και του ελληνισμού του Πόντου. Για να θωρακίσουμε τις ψυχές των σύγχρονων και μελλοντικών Ελλήνων, ώστε να μη θρηνήσουμε ποτέ πια γενοκτονίες, να μη ζησουμε άλλη προσφυγιά, να μην έχουμε και άλλες αλησμόνητες πατρίδες.

Για να δώσουμε την ευκαιρία στην τουρκική ηγεσία, που ενώ φιμώνει κάθε δημοκρατική φωνή στο εσωτερικό της, αναζητά μια θέση στην ευρωπαϊκή οικογένεια, να ζητήσει επιτέλους συγγνώμη για τα όσα σε βάρος μας έκανε στο παρελθόν.

Έτσι μόνο μπορούν να μας πείσουν ότι σέβονται την ιστορική αλήθεια, το διεθνές δίκαιο, τα ανθρωπίνια δικαιώματα και δεν θα επαναλάβουν τα ίδια εγκλήματα, που διέπραξαν στο παρελθόν, σε βάρος

των λαών που ζούσαν στη γεωγραφική τους επικράτεια. Γι' αυτό, 82 χρόνια μετά τη γενοκτονία και τον ξεριζωμό μας, επιμένουμε και δεν ξεχνούμε.

Γιατί οι πρόγονοί μας ενώ έζησαν δημιουργικά και ειρηνικά για τρεις χιλιάδες χρόνια στον ιστορικό Πόντο, άφησαν πίσω τους άταφους και αδικαιώτους τους 353.000 θύματα των θηριωδιών και της γενοκτονίας από τους Τούρκους.

Γιατί τα προβλήματα του ελληνισμού της πρ. ΕΣΣΔ, που παραμένουν και σήμερα άλυτα είναι και συνέχεια και συνέπεια της πρώτης γενοκτονίας, που υπέστησαν από τους Τούρκους, αλλά και της δεύτερης που υπέστησαν από το σταλινικό καθεστώς, όταν εγκαταστάθηκαν στην πρώην ΕΣΣΔ για να σωθούν.

Έτσι και φέτος 19 Μαΐου, ο οργανωμένος ποντιακός ελληνισμός σηκώνει ψηλά τα λάβαρα της ιστορικής μνήμης, σύμβολα του αγώνα μας, για να θυμηθεί, να τιμήσει και να διεκδικήσει τη διεθνή αναγνώριση της ποντιακής γενοκτονίας και την καταδίκη της Τουρκίας για τα όσα έκανε σε βάρος του ελληνισμού του Πόντου.

Για να απαιτήσει από την ελληνική κυβέρνηση:

- Να περάσει την ιστορία μας στα βιβλία της εκπαίδευσης.
- Να ενημερώσει τη διεθνή κοινότητα για την ποντιακή γενοκτονία.
- Να απαιτήσει από την Τουρκία, να αναγνωρίσει την γενοκτονία που διέπραξε σε βάρος μας την περίοδο 1916-1923.

"ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ", 20/5/2001

Ο Ελληνισμός του Πόντου σήμερα

Του Κώστα Φωτιάδη, Καθηγητή του Α.Π.Θ.

Με την άλωση της Πόλης και της Τραπεζούντας 8 χρόνια αργότερα, το 1461,

έκλεισε το πρώτο μέρος του κεφαλαίου της ιστορίας του Ποντιακού Ελληνισμού. Πολλοί Έλληνες των πλούσιων παραλιακών πόλεων και των χωριών, για να σωθούν, πήραν το δρόμο της εξόδου και της προσφυγιάς. Άλλοι μεταίκησαν στα παράλια της μεσημβρινής και νότιας Ρωσίας, άλλοι στις παραδοσιακές περιοχές, χτίζοντας καινούργιες ελληνικές πόλεις, καινούργια πολιτιστικά κέντρα, τα οποία αργότερα δέχονταν στοργικά κάθε καταδιωγμένο Έλληνα. Ποντιόπουλα της Διασποράς είναι οι πρωτεργάτες της επανάστασης του 1821, οι αδελφοί Αλέξανδρος και Δημήτριος Υψηλάντης. Φτάνει να δει κανείς τις χρονολογικές μετακινήσεις, για να καταλάβει ότι ο Ελληνισμός του Πόντου κατέφυγε στη φιλόξενη ομόθρηστη Ρωσία κάθε φορά που αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα εθνικής επιβίωσης. Το 1917 ζούσαν στη Ρωσία 750.000 Έλληνες. Άλλοι πάλι πήγαν σε διάφορα νησιά του Αιγαίου και στην ελληνική παροικία της Κωνσταντινούπολης. Οι περισσότεροι όμως πήραν το δρόμο που οδηγούσε στα απάτητα βουνά του Πόντου. Εκεί, μακριά από το βλέμμα του αχόρταγου δυνάστη, χτίσανε καινούργια χωριά και πόλεις, έναν καινούργιο οδούλιτο ελληνικό πολιτισμό. Η μαγεία της ελληνικής φυλής, για την οποία μιλά ο Μακρυγιάννης, έκανε και εκεί στο μακρινό Πόντο το θαύμα της.

Έχοντας όπλα τη θρησκεία, τη γλώσσα, τη μακραίωνη ελληνική πολιτιστική παράδοση, τους χορούς και τα τραγούδια, μπόρεσαν στους δύσκολους εκείνους καιρούς ν' αντισταθούν στην οσμανική βία, τη βαρβαρότητα και τον σκοταδισμό, διατηρώντας με κάθε τίμημα την ελληνική τους συνείδηση.

Είχε όμως και ο Πόντος τα θύματά του. Δεν μπόρεσε να ξεφύγει από τη σαρωτική λαίλαπα του ισλαμισμού. Πολλοί από εκείνους που έμειναν στα μέρη τους, αναγκάστηκαν κάτω από τις μεσαιωνικές πιέσεις των Τούρκων, για να απαλλαγούν μια για πάντα από την απάνθρωπη συμπεριφορά τους, ν' αλληλοεπιστήθισαν, ώστε να σώσουν τις περιουσίες τους, τη ζωή τους, την τιμή τους.

Είναι αδύνατο να περιγράψει κανείς τις συνθήκες από τις οποίες ζούσαν οι χιλιάδες Έλληνες που αλληλοεπιστήθισαν. Κάθε χωριό, κάθε πόλη, κάθε οικογένεια έχει και μια ιδιαίτερα τραγική ιστορία. Η τυραννία των ασπράτσηδων, ο θρησκευτικός φανατισμός των μουσουλμάνων, οι πιέσεις και οι διωγμοί των Ντερεμπεήδων, τα συνεχή βασανιστήρια, λύγιζαν το ανθρώπινο ηθικό και τους ανάγκαζαν μπροστά στη φοβερή κατάσταση ν' αλληλοεπιστήθισαν.

Στους δύσκολους καιρούς που πέρασε τότε ο ελληνισμός υπήρξαν ευτυχώς αρκετοί που πρόταξαν το στήθος τους, στήθησαν το θάνατο, ανέχτηκαν κάθε είδους ε-

λεεινή ταπείνωση και προσβολή, αλλά δε λιποψύχησαν. Αντιστάθηκαν με τα λίγα μέσα που διέθεταν στο καρκίνωμα του εξισλαμισμού, κι έμειναν για πάντα χριστιανοί. Δεν θα ήταν υπερβολή, αν λέγαμε πως αυτοί είναι εκείνοι που διέσωσαν την ελληνική παράδοση, που κράτησαν ως την τελευταία στιγμή ακέραια την εθνική τους συνείδηση και αμόλυπτη τη χριστιανική τους πίστη. Οι χριστιανοί αυτοί, ελληνόφωνοι αλλά και τουρκόφωνοι, υποχρεώθηκαν σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάνης, το 1923, να εγκαταλείψουν τα μέρη όπου ζούσαν τρεις χιλιάδες χρόνια και αποδεκτισμένοι να εγκατασταθούν στην Ελλάδα. Το 1914 σύμφωνα με τα στοιχεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αλλά και του υπουργείου των Εξωτερικών της Ελλάδας ζούσαν στον Πόντο 695.495 ορθόδοξοι ελληνόφωνοι και τουρκόφωνοι χριστιανοί. Από αυτούς 353.000 δολοφονήθηκαν από τους Νεότουρκους και τους κεμαλικούς στην περίοδο 1916-1923.

Μια ιδιαίτερα τραγική κατηγορία κατοίκων που ζουν ακόμη σήμερα στον Πόντο είναι οι ελληνόφωνοι μουσουλμάνοι των περιοχών Τόνυας, Οφειως, Σουρμενών και Ματούκας, οι οποίοι αλληλοεπιστήθισαν βίαια το 17ο και 18ο αιώνα, αλλά η πλειοψηφία τους δεν έχασε την καταγωγή της. Ο χρόνος και οι βίαιες μέθοδοι αφοσίωσης, που συστηματικά αξιοποιήθηκαν, μπορεί να αλλοίωσαν όμως δεν εξαφανισαν την ιστορική τους μνήμη. Οι Οφίτες και σήμερα τοι Ραμαζάνι τους το λένε Τριώδ.

Έως τις μέρες μας, 75 χρόνια μετά τη μικρασιατική καταστροφή, διατηρούν ακόμη ατόφια την ποντιακή γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, τις παραδόσεις, τα τραγούδια και τους χορούς. Φυλάγουν με θρησκευτική ευλάβεια προγονικά κειμήλια που βεβαιώνουν την ελληνοχριστιανική καταγωγή τους. Για τους ελληνόφωνους μουσουλμάνους γράφει το 1920 ο ηγούμενος της μονής του Αγίου Ιωάννου του Βαζελώνος κ. Πανάρετος στην έκθεσή του προς το υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος: "Είναι Έλληνες οι οποίοι δια της βίας εξισλαμίσθησαν κατά τους μαύρους αιώνες της δουλείας, και πρεσβευοί και σήμερα τον μωαμεθανισμό, αλλ' έχουνι μητρικήν γλώσσαν την ελληνικήν, αναγνωρίζουσι την εξ Ελλήνων, βία εξισλαμισθέντων, καταγωγήν των, και διατηρούσι τα ελληνικά ήθη και έθιμά των, εν πολλοίς."

Ούτε φυλάττουσι τα ιερά εκκλησιαστικά σκεύη, βιβλία και άμφια των πατέρων των, ως κειμήλια και επ' ουδενί λόγω δεν συγκατατίθενται εις την απαλλοτριώσιν αυτών. Την τουρκικήν μανθάνουσιν εν τοις σχολείαις, αι δε γυναίκες των ομιλούσιν ευφραδέστερον την ελληνικήν. Και τούτο, ενώ περιβάλλονται υπό τουρκικών πληθυσμών."

Το 1461 πραγματοποιήθηκε μόνο στρατιωτική κατάκτηση του Πόντου. Δεν ακολούθησε συστηματικός εποικισμός με μουσουλμανικό πληθυσμό. Από τουρκικές πηγές, που συγκέντρωσε ο καθηγητής του πανεπιστημίου Α. Βιγέρ, ξέρουμε ότι 151, πενήντα πέντε χρόνια μετά την άλωση, υπήρχαν στην περιοχή Οφειως του Πόντου 2.352 χριστιανικές και μονάχα 50 μουσουλμανικές οικογένειες. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν άλλαξαν καθόλου τα εξωτερικά χαρακτηριστικά των ελληνόφω-

Ιερά Μονή Θεοσκεπάστου Τραπεζούντας. Το 1857, οι Κρυπτοχριστιανοί του Πόντου μέσα στη μονή αυτή έδωσαν τον όρκο της αποκάλυψης του μεγάλου μυστικού τους.

νων μουσουλμάνων του Πόντου σήμερα.

Το 1914 η επίσημη στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου, καταχωρημένη και στα αρχεία του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, υπολόγισε ότι οι ελληνόφωνοι μουσουλμάνοι ανέρχονταν σε 190.000 όλοι αυτοί το 1923 υποχρεώθηκαν να παραμείνουν στην Τουρκία. Σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 1 της Συνθήκης της Λωζάνης του 1923, η θρησκεία ήταν το μοναδικό αποφασιστικό κριτήριο της ανταλλαγής: "Από την 1η Μαΐου 1923, θέλει διενεργηθεί η υποχρεωτική ανταλλαγή των Τούρκων υπηκόων ορθόδοξου θρησκεύματος, εγκατεστημένων επί των τουρκικών εδαφών και των Ελλήνων υπηκόων, μουσουλμανικού θρησκεύματος, εγκατεστημένων επί των ελληνικών εδαφών". Για να συμπεριλάβει η Συνθήκη ολόκληρη την ελληνική εθνότητα που ζούσε στην Τουρκία, έπρεπε να πάρει υπόψη της όχι μονάχα τη θρησκεία, αλλά όλες τις ιδιαίτερες ενός έθνους, όπως τα κριτήρια της κοινής καταγωγής, της γλώσσας, των ηθών, των εθίμων και του πολιτισμού.

Ένα βασικό τραγούδι λέει: "Τι πατρίδα θα'χαμε, αν πέθαινε η γλώσσα μας, αφού αυτή μας κάνει Βάσκους".

Ο Νίκος Δήμου, σ' ένα άρθρο του στο "Βήμα", γράφει: "Η γλώσσα είναι η μόνη πατρίδα που γνώρισαν. Κι όταν τα σύνορα αλλάζουν και όταν οι άνθρωποι ταξιδεύουν, οι λέξεις σώζουν τη συνέχεια. Κι αν οι γλώσσες άλλων είναι νερά στεκάμενα, η δική μας είναι ζωντανή, λαμπερή και πλούσια σαν το αρχιπέλαγος."

Ποια γλώσσα έχει τρεις χιλιάδες χρόνια ποιητές και φιλόσοφους; Ποια λέει τη θάλασσα, τον ουρανό και τη γη, με τις ίδιες πάντα λέξεις;

Από την αντίπερα όχθη, η δημοσιογράφος Gulden Aydın του περιοδικού "Aktuel" της Κωνσταντινούπολης, αποκαλύπτει κάποιες αλήθειες σ' ένα τολμηρό άρθρο που αναφέρεται στην εθνική ταυτότητα των κατοίκων του χωριού Ισκεντερλί -Αλεξανδρόχωρι της Τόνυας: "Τα ίχνη της ορθόδοξης παράδοσης είναι ολοφάνερα στην κωμόπολη Σκανταράντο της Τραπεζούντας. Εδώ όλοι μιλούν "Ποντιακά". Τα ονόματα των γειτονιών και των οικογενειών είναι όλα ποντιακά... Το ρωμαϊκό και το ορθόδοξο παρελθόν στην κωμόπολη, όση προσπάθεια κι αν γίνει για να κρυφτεί, είναι φανερό... Όταν περπατάτε στο μοναδικό δρόμο που

οδηγεί στην πλατεία, δεν καταλαβαίνετε τίποτα από τις λέξεις που ακούτε... Εδώ από επτά μέχρι εβδομήντα όλοι γνωρίζουν τα "Ποντιακά". Τα τουρκικά αναπτύσσονται μόνο με το δημοτικό... οι ονομασίες των γειτονιών δεν ηχούν οικείες στο αυτί σας. Μεσόκουρφο, Παλαιόκαστρο... Ακόμη κι αν έχουν οβηστεί από το επίσημο μητρώο τα επώνυμά τους με το νόμο περί επωνύμων, αυτοσυστήνονται ως παιδιά των Πασκάλων, Ξουλούκων, μομάντων, Ξεσκάλων... Ο εξισλαμισμός τους δεν έσβησε από τις μνήμες τις ορθόδοξες γιορτές... Ο Ali Baskan, όταν καταμετρά τις οικογένειες της κωμόπολης, λέει: "Οι παλαιότεροι μας λένε ότι οι ρίζες αυτών των οικογενειών βρίσκονται στους Ρωμαίους". Προσθέτει ότι από το σόι των Ξουλούκων υπάρχουν ορισμένοι που ζουν στη Θεσσαλονίκη. Ο Ali Baskan λέει: "Δεν γνωρίζω πότε έγινε ο εξισλαμισμός".

"Η Lemar Ozturk και ο Cemal Tokdemir, είναι οι ξεναγοί μας στην κωμόπολη. Η ευγένεια των ανθρώπων μας εντυπωσιάζει. Όσοι συναντούνται ανταλλάσσουν χειραφίτες. Γυναίκες, άνδρες αλληλοσπάζονται χωρίς ενδοιασμούς. Πρώτα πηγαίνουμε στο σπίτι της ενενητάχρονης Fatma Guldal, την οποία φωνάζουν "Viceza". Μας εντυπωσιάζει η αρχιτεκτονική του σπιτιού της.

"Δεν καταλαβαίνουμε αυτά που μας λέει. Νόμισε ότι ήρθαμε από την Ελλάδα. Η εξητηταετράχρονη νύφη της κάνει την μεταφράστρια... Στο μεταξύ συγκεντρώνονται οι γείτονες. Οι γυναίκες είναι εντυπωσιακά άνετες... Συνεχώς λένε: "Δόξα τον Αλλάχ, είμαστε Τούρκοι, Μουσουλμάνοι". Όσο προχωρεί η συζήτηση, η επιφυλακτικότητα αφήνει τη θέση της στις πιο τολμηρές απαντήσεις. Μισά αστεία, μισά σοβαρά λένε: "Τα Ποντιακά δεν τα μάθαμε από τον ο-έρο". Συζητούν μεταξύ τους. Στο τέλος η Lemar Ozturk λέει: "Γιατί ν'αρνηθούμε τον εαυτό μας. Είμαστε Ρωμιοί". Ορισμένοι εκνευρίζονται, ορισμένοι γελούν. Μετά αρχίζουν να μιλούν Ποντιακά. Δίπλα στο Σκανταράντο είναι το χωριό Tuglari... Εκεί υπάρχει ένα ιεροδιδασκαλείο με εκατονταετή ιστορία. "Εδώ ήταν το κέντρο του εξισλαμισμού κάποτε" μας λέει ο κοινοτάρχης Mustafa Gunaydin.

Αναδημοσίευση: "Ρωμαίος", αριθ. Φυλ. 9, 1998, Δίμηνη έκδοση της Ένωσης Ποντίων Περίως

Ο ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Συμπληρώθηκαν 82 χρόνια από την μέρα που ξεκίνησε η δεύτερη φάση των εθνικών εκκαθαρίσεων

"Λέγομαι Ποιμενίδης Κυριάκος. Γεννήθηκα στο Καβάκ, μια μικρή πόλη 30 χιλιόμετρα από τη Σαμψούντα, επάνω στην αμαξωτή οδό Σαμψούντος - Αγκυρας...

Στην περιοχή από τα 100 χωριά του Καβακίου τα 80 ήταν ελληνικά. Αρχές Ιούλη ήτανε, κόντευαν οι εξετάσεις, να βγούμε, να σχολάσουμε. Αλλά μια μέρα που ήμασταν στο σχολείο μετά το μεσημέρι, γιατί τότε πηγαίναμε στο σχολείο και το πρωί και το απόγευμα, μεσημέρι ήρθαμε σπίτι, φάγαμε και το απόγευμα γυρίσαμε σχολείο, μπήκαμε στην τάξη. Πριν αρχίσουμε το μάθημα ήρθαν δύο Τσανταρμάδες, μπήκαν μέσα. Εμείς σηκώθηκαν όρθιοι βέβαια, αυτή ήταν η διδασκαλία μας.

Λένε οι Τσανταρμάδες στο δάσκαλο: "Τα παιδιά να τα αφήσεις, το σχολείο να το αφήσεις ανοιχτό και την εκκλησία να αφήσεις ανοιχτή. Γιατί το Σεφκέκ, η αποστολή, την έφεραν στο Καβάκ και τους κάθισαν μπροστά στο Διοικητήριο. Το Διοικητήριο ήταν αμφιθεατρικά απέναντί μας σε ένα ανηφοράκι μικρό. Λένε τους βλέπετε αυτούς; Απόψε θα τους στεγάσουμε όλους στις εκκλησίες, στα σχολεία και στους διάφορους αχυρώνες".

Έχει μια ασυνήθιστη λάμψη στο βλέμμα του ο Μπάρμπα - Κυριάκος, καθώς προσπαθεί να αποδώσει με λόγια τις εικόνες που κουβαλά μέσα του ενενήντα τόσα χρόνια. Θύμησες και βιώματα που έσκαψαν από νωρίς το πρόσωπο και την ψυχή του. Ξύπνησε πιο νωρίς, για να είναι έτοιμος στην ώρα του, ξυρίστηκε, φόρεσε το κατάλευκο πουκάμισο, το σκούρο ριγέ κοστούμι, την καρό γραβάτα και την τραγιόσκα του. Η μέρα γι' αυτόν ήτανε γιορτινή... Θα' λεγε φωναχτά, για να διασωθούνε, για να τα μάθουν κι οι νεότεροι, όσα έζησε δεκάχρονο αγοράκι κείνη τη νύχτα του 1920 στο Καβάκ:

"Τέλος πάντων βράδιασε. Τώρα όλοι οι Έλληνες στα παράθυρα, με το σταυρό, με τους αγίους, με τους Χριστούς και με τους Θεούς. Παρακάλια: "Θεέ μου τι θα γίνει;"

Οι ώρες περνάνε. Εγιναν μεσάνυχτα και μια πανσέληνος, φίλε μου, θα έρχινα από τα παράθυρο τη δεκάρα στο δρόμο, θα την έβρισκα. Τόσο αστροφεγγιά ήτανε.

Ηρθε η πρώτη αποστολή, όλοι παρατεταγμένοι κατά οκτάδες (Έλληνες από τη Σαμψούντα που τους ξεκίνησαν πεζοπορία). Ισα ίσα οκτώ άνδρες χωρούσαν στο σοκάκι μας γιατί ήταν στενό. Ακουρα τους Τσανταρμάδες που έλεγαν "Γιανάσιν, Γιανάσιν". Το Γιανάσιν σημαίνει σημειώστε. Τόσο πυκνό ήταν που περπατούσαν, που εγώ δεν έβλεπα, νόμιζα ότι ρέμα περνάει από ανθρώπους, μόνο κεφάλια έβλεπα.

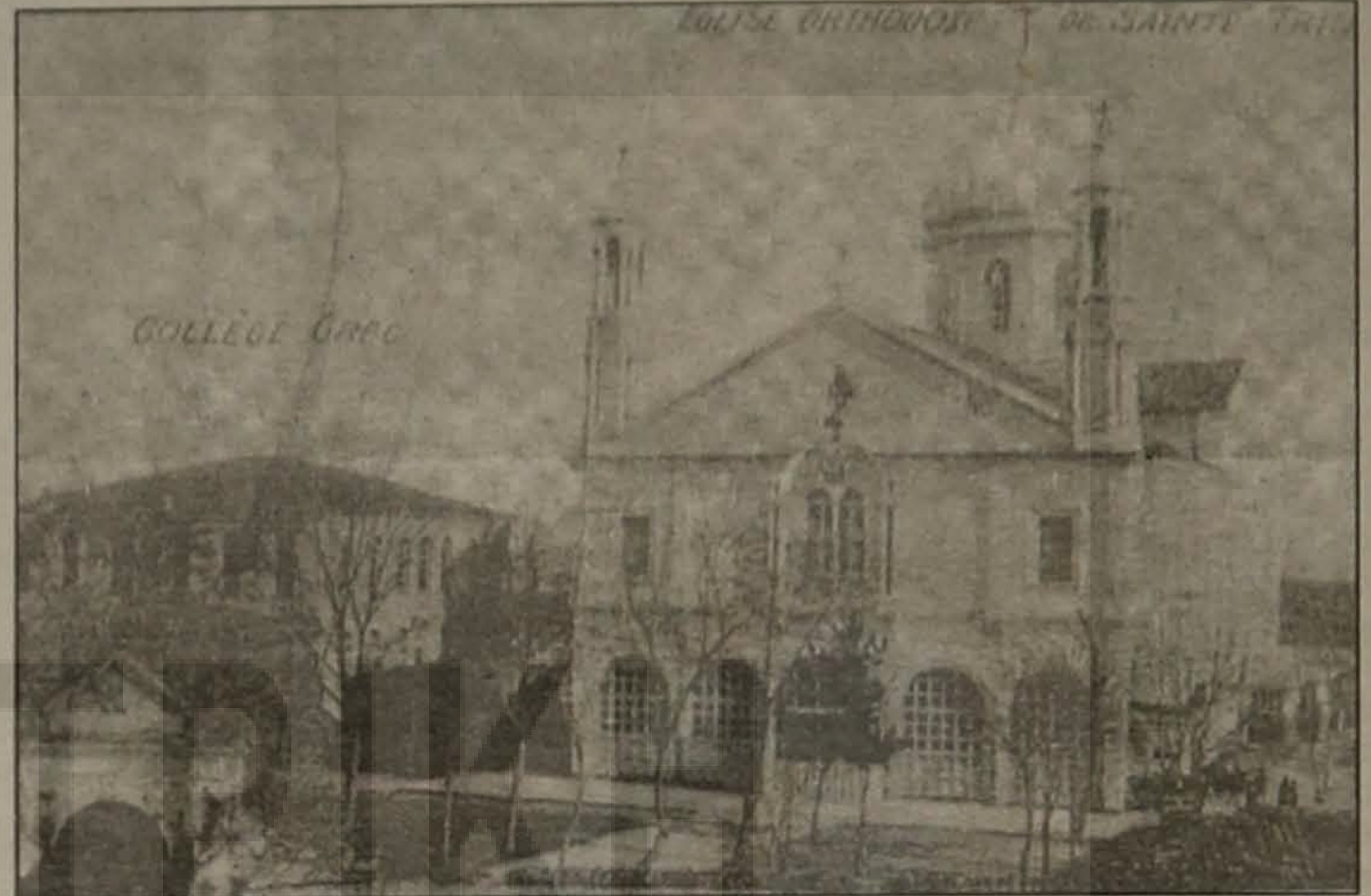
Πόδια, χέρια, τι κρατούσαν, δεν έβλεπα. Τώρα ποιος ξέρει σε ποιο σημείο έφτασε η άκρη και σε ποιο σημείο ήταν η αρχή, ακούστηκε μια πιστολιά. Τότε φίλε μου άρχισαν τα όπλα. Τότε άρχισαν τα πάντα, μέχρι πέτρες, μέχρι τσεκούρια, μέχρι, μέχρι

τα πάντα.

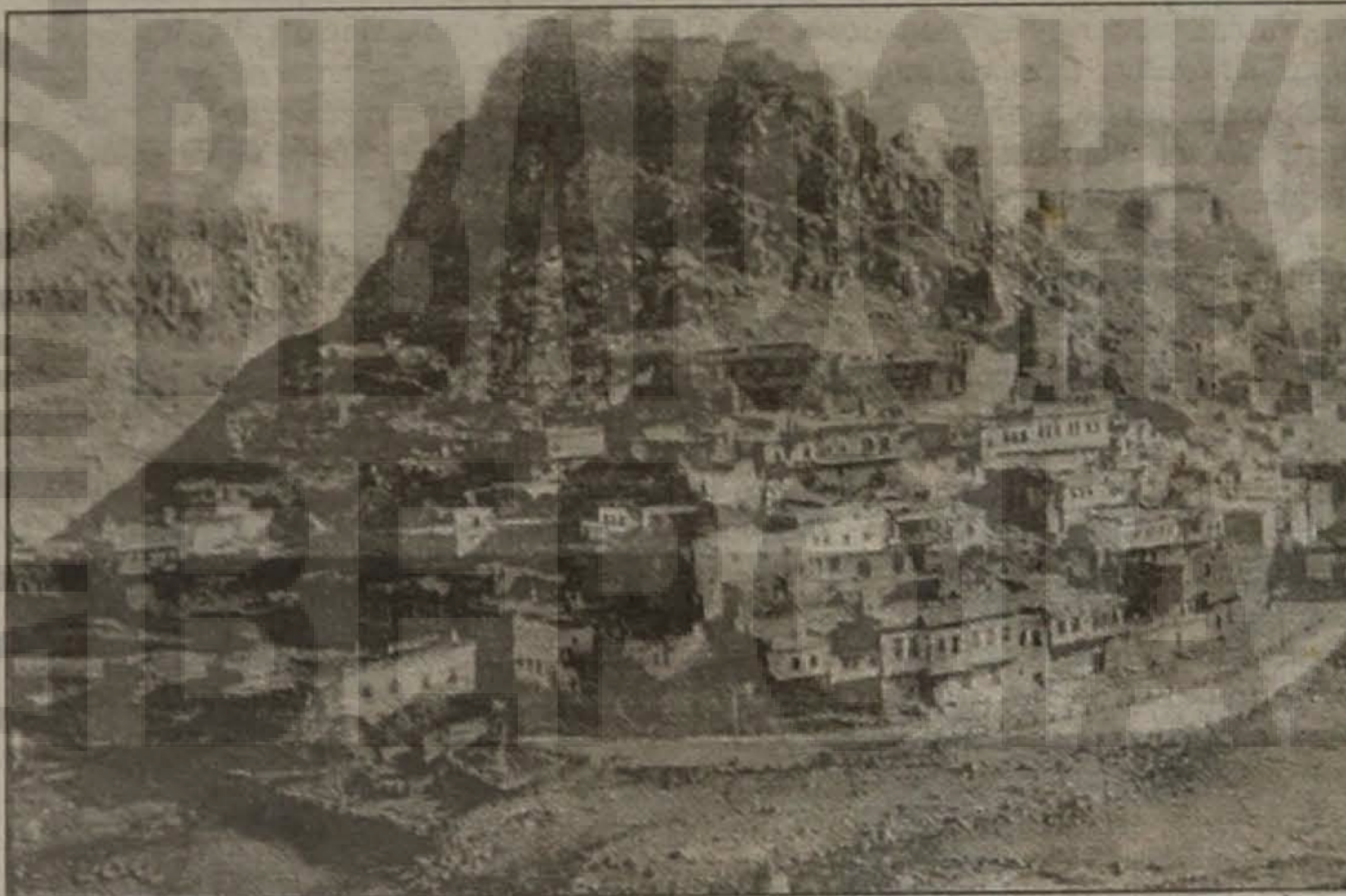
Εκείνον τον κόσμο, τα παιδιά αυτά που είχαν παρατεταγμένα, τους είδα μια φορά όταν άρχισαν οι πρώτοι πυροβολισμοί. Τα κεφάλια όλα μαζί κυμάτισαν. Με το κυμάτισμα, πού να πάνε, πού να πέσουν, σκόρπισαν".

Παίρνει μια ανάσα ο λεβεντόγερος, σκουπίζει με το λευκό μαντίλι τα μάτια και τα γυαλιά του "που τα' πιασε η υγρασία" και συνεχίζει με τραμάμενη πια φωνή την ιστορία της φρίκης, όπως την έζησε από εκείνη τη νύχτα της σφαγής μέχρι την ώρα που ένα καράβι τον άδειασε, μαζί με τους δικούς του που απέμειναν ζωντανοί στο Κρουονέρι του Μεσολογγίου, Νοέμβρη του 1922.

"Όταν ξημέρωσε, έτρεξα στο παράθυρο να δω τι έγιναν αυτά τα παιδιά. Ψάρια, φίλε μου, όπως τα ψάρια στο τελάρο, έτσι κι αυτοί πλάγιασαν όλοι προς μια κατεύθυνση. Αλλά με τη διαφορά ότι όλοι ήτανε ξεγυμνωμένοι. Τους πήρανε τα ρούχα..."

Ο Ναός της Αγίας Τριάδας και το Ελληνικό Κολλέγιο στη Σαμψούντα

Αποψη του Καρς

Η λεωφόρος Μειντάν στην Τραπεζούντα

Ηρθανε τα κάρα, τους πήραν τους νεκρούς. Πού τους πήγανε, ούτε ξέρω".

Η εξορία

"Λέγομαι Ιάκωβος Ιωαννίδης, του Χρή-

στου και της Ανατολής. Εγώ γεννήθηκα, έτσι με έχουνε γραμμένο, στο 1911, σ' ένα χωριό του Καυκάσου, το οποίο λεγόταν Γενίκουι (Νέο Χωριό).

Θυμάμαι τους ανθρώπους που χάσαμε, τις περιουσίες που εγκαταλείψαμε, τότε, ε, αν και ήμουνα μικρός, άκουγα από τους μεγάλους τα παράπονά τους...

Όλοι στο χωριό ήταν στη δουλειά τους αφοσιωμένοι. Το μόνο που είχαν για να περάσουν τον καιρό τους ήταν τα νυχτέρια, απόψε στο δικό σου σπίτι, αύριο πηγαίναμε στου αλλουνού, τα γνωστά, τα ποντιακά παρακάδια. Θυμάμαι την αγάπη που ήταν εκεί πέρα, που είχανε μεταξύ τους...

Μέχρι που ένωσα τον εαυτό μου, δεν είχαν ακούσει στο χωριό να γίνει δικαστήριο χωριανών. Οποιος είχε διαφορά, αμέσως έμπαινε ο παπάς, ο πρόεδρος, ένας μεγαλύτερος, ο μειζότερος στην ποντιακή, ε, δώστε τα χέρια, μάλωναν τον έναν, μάλωνε τον άλλον, τα μονιάζανε".

Μιλούν για όλα εκείνα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη ζωή μιας σέρτικης ράτσας, η οποία δεν έβαλε ποτέ ξένους επιδιαιτητές στα καθημερινά της. Αλλά και όταν αναφέρονται στη φρίκη των διώξεων αποφεύγουν τις υπερβολές.

"Το 1920 ή '21 εξορίστηκαν από το χωριό μας όλοι οι άνδρες. Τους είχαν πιάσει και τους πήγαν στο Κιμίζ και από κει τους πήγαν στο Χαμίσκιουρι. Κι ένα βράδυ τους πήραν εξορία. Εμείς τα γυναικόπαιδα κατεβήκαμε για να αποχαιρετήσουμε τους δικούς μας, Αλλά δεν μας άφησαν. Κατεβήκαμε μέχρι ένα πλάτωμα που το λέγανε Μείντακπουρού.

Είχαν μια βρύση εκεί που ποτίζανε τα ζώα τους και επειδή ήταν σε άνοιγμα, σε πεδιάδα, το λέγανε Μείντάν - Πουρού. Από εκεί φαινόταν τα χωριά και βλέπαμε τους εξοριστούς πού πήγαιναν.

Όταν σκοτείνιασε, γυρίσαμε όλοι πίσω στο χωριό και πήγαμε όλοι στη μεγάλη εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Εγινε κάτι που πολλοί το χαρακτήριζαν ως θαύμα. Εγώ το λέω, πρέπει να ήταν, ομαδική παράκρουση.

ΠΗΓΕΣ

*Οι συνεντεύξεις - μαρτυρίες είναι τμήματα μιας ανέκδοτης δουλειάς του Ιστορικού Αρχείου Προσφυγικού Ελληνισμού του δήμου Καλαμαριάς και της ΕΡΤ-3.

*Οι κάρτες ανήκουν στο Αρχείο της Ενωσης Ποντιακής Νεολαίας Ελλάδας.